

Hopa'da ticaret 'Sarp'a sardı!

Esnaf, Hopa'da gelinen noktayı, "Kapı 1 TL oldu, Hopa esnafı kan ağlıyor. Milletın çoğu orada, biz boş oturuyoruz. Oteller, lokantalar, barlar, pavyonlar dolu. Parası olan da gidiyor, olmayan da" sözleriyle özetliyor

Sarp Sınır Kapısı açıldı. Geçiş 1 TL oldu, Karadeniz'in gece hayatı sevenleri pek memnun oldu.

Dün Batum'u gezdik, bugün bu taraftayız. Sınırın bu taraftaki esnaf nasıl etkilendi bu yenilikten? Artvin'in Sarp sınır kapısına en yakın ilçesi Hopa'ya bağlı Kemalpaşa. Market işleten İsmail Biçer diyor ki, "Milletin çoğu orada, biz boş oturuyoruz. Oteller, lokantalar, barlar, pavyonlar dolu. Parası olan da gidiyor, olmayan da."

Umudumuz Rus turistle

İsmail Bey'e göre "Batum'un hafta sonları Türk nüfusu Kemalpaşa'ninkinden fazla". Çayından bir yudum alıyor, "Bak" diyor, "Buradaki esnafın simalarına dikkat et, gece orada görürsün. Biz ne yapacağız? Gürcülerden zaten umut yok, onlar zengin değil ki. Umudumuz, Batum'a yaz tatiline gelen Rus turistlerde."

Ashında Kemalpaşa'yı vuran sınırdan geçişin 1 TL olması değil, Gürcistan'ın kendi vatandaşlarına gümrük vergisi koyması.

Giyim mağazası olan Salih aslen Trabzonlu, buraya 5 yıl önce gelmiş: "Burada ilk gece tezgahını ben açtım. 12'de açtık, müşteri sabaha karşı 2'de geldi. O zamanlar gümrük vergisi yoktu, Batum'dan, Tiflis'ten bavul ticaretine geliyorlardı. İşlerimiz çok iyiydi."

Çalışanlar Gürcü

Kemalpaşa'da 5 yıl önce sayısı ancak 3'ü bulan mağazalar bir anda artmış. Duyan gelmiş; Sinop'tan, Rize'den, Trabzon'dan; hatta Urfa'dan. Bir ara 1000'e çıkmış mağazaların sayısı. vergiden sonra 600'e düşmüş.

Salih anlatıyor: "Gürcülerde genelde erkekler çalışmıyor. Kadınlar önce bavul ticareti yapıyordu. Şimdi bizim mağazalarda çalışıyorlar".

Çalışma izinleri?, "O konuyu hiç açma.Düşün ki şuradaki abimiz Diyarbakır'dan geldi, zaten Türkçeyi zor konuşuyor. Gürcüyle nasıl anlaşacak? Mecbur Gürcü çalıştırıyorum. Çalışma izni yok ama zaten her gün girip çıkabiliyor, onlara para da yok girişte. Sabah 8'de geliyor, akşam 5'te gidiyor. Bir sene öncesine kadar 15 Lari veriyordum, şimdi 25 Lariye çıktı yevmiye. Yalnız ben değil; Kemalpaşa'da 600 mağazanın 500'ü çalıştırıyor."

Salih'in yanındaki mağazanın sahibi Ercan da, "Ne alacaklarını kestiremiyorsun" diye dert yanıyor. Ercan, "Dört sene önce siyah modaydı, her şeyin siyahını alıyorlardı. Međer siyah erken deforme olmadığı içinmiş, geçim durumları yok ya. İspanyol paça kot istiyorlardı, bizim 20 sene öncemiz gibiydi. Beş yıl İstanbul'daki bütün çöpler satıldı burada. Depolarda bir tane ihraç fazlası, defolu ürün bulamazsınız. Şimdi modayı bizden önde takip ediyorlar" diyor.

'Tadını alan bırakır mı?'

Gürcü kadınları yalnızca mağazalarda çalışmıyor; birçoğu da çay topluyor bahçelerde. Yine sabah gelip akşam dönerek: Evi Gürcistan'da, iş yeri Türkiye'de. Tıpkı evi Türkiye'de, eğlencesi Gürcistan'da olanlar gibi.

Kemalpaşa'daki herkes ağız birliği etmişçesine Hopa'nın eski gece hayatını anlatıyor. "Her yere beş basarmış", öyle diyorlar. Çođu Başbakan'ın Hopa'da karşılaştığı protestolardan sonra bütün eğlence mekanlarını kapattırđına inanıyorlar.

Sınırın 1 TL olması kararı da böyle verilmiş onlara göre.

Şimdi 15 TL'ye çıkarılması tasarısı da artık işlemezmiş, "Tadını alan bırakır mı yahu? İki bira eksik içer, ne olacak?"

Ancak kış gelince yavaşlarmış belki: "Türk insanı böyledir. Kış gelince 'Alemleri bıraktım' der, tövbe eder. Yazın gene aleme döner."

Daha Mayısı devirmedik. Kışa çok var. Bu yaz Batum Başkonsolosluğu'nun telefonu daha çok çalacak belli ki...

Ticaretin artacağı umuduyla Kemalpaşa'daki mağaza sayısında patlama olmuş. Şu an 600 mağaza var bölgede.

Kemalpaşa'da market işleten İsmail Biçer, bölge insanının özellikle hafta sonlarında Batum'a akın ettiğini belirterek, "Kime mal satacağız ki? Dkknda boş boş oturuyoruz" diye konuştu.

Bölge esnafı umudunu yazın gelecek Rus turistlere bağlamış.